

Vergaderjaar 2019–2020

30 982

Beleidsdoorlichting Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Nr. 52

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2019

In de kabinetsreactie op de beleidsdoorlichting van artikel 10 Tegemoetkoming Ouders¹ is een aantal onderzoeken en een analyse aangekondigd naar een evenwichtigere kostendekkendheid van de kinderbijslag en het kindgebonden budget voor verschillende groepen. Met deze brief en bijgevoegde analyse² informeer ik uw Kamer over de stand van zaken van deze vervolgacties. Hierbij ga ik ook in op de kostendekkendheid voor alleenstaande ouders en het hogere armoederisico voor deze groep. Tot slot informeer ik uw Kamer over mogelijk onterecht verstrekte kinderbijslag.

1. Analyse naar de doorwerking van een evenwichtiger kostendekkendheid voor verschillende groepen ouders (bijlage 1)

Het kabinet heeft sinds 1 januari 2019 de kinderbijslag verhoogd en vanaf 2020 hebben meer paren recht op (een hoger) kindgebonden budget. De bijgevoegde analyse beschrijft de systematiek van de huidige tegemoetkomingen voor diverse groepen ouders en zet deze af tegen het risico op armoede. De kinderbijslag en het kindgebonden budget tezamen dragen direct en indirect bij aan het verkleinen van het risico op armoede van gezinnen:

- direct doordat jaarlijks via de tegemoetkomingen bijna € 6 miljard inkomensondersteuning wordt geboden aan gezinnen. Alle ouders – ongeacht hun inkomen – hebben recht op kinderbijslag en lagere en middeninkomens hebben daarnaast recht op kindgebonden budget;
- indirect doordat met de Wet hervorming kindregelingen vanaf 2015 de armoedeval voor alleenstaande ouders in de bijstand is komen te vervallen. Daardoor is het voor alleenstaande ouders lonender geworden om te gaan werken. Een alleenstaande ouder die vanuit de

¹ Kamerstuk 30 982, nr. 46

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

bijstand 4 dagen gaat werken gaat er niet meer in inkomen op achteruit. Werk is de beste manier om duurzaam een (hoger) inkomen te hebben en zo het risico op armoede te reduceren.

De analyse laat zien dat het huidige stelsel over het algemeen een goede balans kent tussen de hoogte van de tegemoetkoming en het beperken van het risico op armoede. Daarom is er geen reden voor grote wijzigingen in het stelsel. Uit de analyse volgt een drietal kleinere opties om het stelsel nog evenwichtiger te maken in termen van kostendeckendheid en het armoederisico voor specifieke groepen verder te beperken. Over de wenselijkheid hiervan ga ik graag met uw Kamer in overleg.

2. Onderzoek naar het doelbereik, de kosteneffectiviteit en verbeteringen in de uitvoering van de dubbele kinderbijslag

De regelingen rondom dubbele kinderbijslag zijn complex voor ouders en de uitvoering. Daarom heb ik in de kabinetsreactie op de beleidsdoorlichting vervolgonderzoek aangekondigd naar de kosteneffectiviteit en verbetermogelijkheden van de dubbele kinderbijslag wegens intensieve zorg en om onderwijsredenen. De scope en de onderzoeksvragen van beide onderzoeken zijn met de betrokken ministeries en uitvoerders (SVB, CIZ en DUO) bepaald. Tevens is in samenspraak met SVB en CIZ een aantal recente ontwikkelingen omtrent het aantal aanvragen bij de dubbele kinderbijslag intensieve zorg meegenomen in het onderzoek.

Onderzoek dubbele kinderbijslag intensieve zorg

De centrale vraag van dit onderzoek is in hoeverre de huidige beoordelingssystematiek en tegemoetkoming aansluit bij het doel van de dubbele kinderbijslag intensieve zorg. Het onderzoek wordt vanuit verschillende perspectieven benaderd.

Er wordt gekeken naar het doelbereik van de huidige regeling: wie is de beoogde doelgroep van de regeling en wordt deze doelgroep ook bereikt? In hoeverre sluiten aanvragers die direct toegang hebben tot de dubbele kinderbijslag vanwege een WLZ-indicatie aan bij de beoogde doelgroep? Ook het uitvoeringsproces wordt bekeken op doeltreffendheid van de uitvoering (zowel CIZ als SVB).

Het onderzoek schetst een breder beeld van de extra en verschillende kosten die ouders van een zorgintensief kind hebben. Ook brengt het onderzoek andere voorzieningen en tegemoetkomingen (en de hoogte daarvan) in kaart waar deze ouders aanspraak op kunnen maken naast de dubbele kinderbijslag. Verder is zichtbaar dat bij het CIZ het aantal adviesaanvragen voor dubbele kinderbijslag intensieve zorg sinds begin dit jaar is gestegen. In het onderzoek wordt gekeken wat de verklaring is voor deze stijging.

Onderzoek dubbele kinderbijslag onderwijsredenen

Dit onderzoek richt zich op het doelbereik en de extra kosten die verschillende groepen ouders maken met dubbele kinderbijslag om onderwijsredenen. De doelgroep is namelijk bijzonder gevarieerd. Het onderzoek schetst een beeld van de uitvoering: in hoeverre is de uitvoering effectief en efficiënt en wat zijn mogelijkheden voor verbetering of alternatieven?

Beide onderzoeken worden uitbesteed. De aanbestedingsprocedure is gestart en de onderzoeken lopen tot en met eind maart 2020. In het voorjaar van 2020 informeer ik u over de uitkomsten van deze onderzoeken.

3. Verbeteringen in de internationale uitvoering

De beleidsdoorlichting kindregelingen constateert dat de uitvoering van de Wet op het kindgebonden budget (WKB) en de AKW in gevallen met een internationale component complex is. De Belastingdienst Toeslagen voert de WKB uit en de SVB voert de AKW uit. Wanneer er samenloop is met kind- of gezinsregelingen uit het buitenland heeft de burger te maken met twee uitvoerders.

De verrekening van de buitenlandse bijslagen is complex. Ook het controleren van (partner)gegevens in het buitenland is vaak lastig en mede daardoor is de uitvoering van buitenlandse gezinsbijslagen complex. Dit is reden om vereenvoudiging en verbetering van het proces te onderzoeken.

Om tot een herontwerp van het proces te komen is een grondige analyse van het huidige proces uitgevoerd. Op basis hiervan worden verschillende oplossingsrichtingen onderzocht op haalbaarheid waarbij de gevolgen voor de burger en de uitvoering en de juridische implicaties in kaart worden gebracht. Ik verwacht in het voorjaar van 2020 een voorstel te kunnen doen om tot verbetering van het proces te kunnen komen.

4. Mogelijk onterecht verstrekte kinderbijslag

De SVB heeft mij geïnformeerd dat mogelijk ten onrechte kinderbijslag is verstrekt aan personen die voor diplomatieke posten en intergouvernementele organisaties in Nederland werken.

Voor medewerkers van intergouvernementele organisaties geldt dat de zetelovereenkomst³ bepaalt of zij al dan niet onder het Nederlandse sociale zekerheidsstelsel vallen. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) levert de SVB een overzicht met de betreffende personen en de personen behorende tot hun huishouding die als gevolg daarvan mogelijk niet verplicht verzekerd zijn voor de volksverzekeringen in Nederland. Tussen november 2017 en april 2019 is deze reguliere gegevensuitwisseling, als gevolg van aanpassingsproblemen met nieuwe IT-systemen, onderbroken geweest. Niettemin vond gegevensuitwisseling op ad hoc basis plaats. Sinds april 2019 levert BZ weer maandelijks een overzicht aan de SVB. De SVB verwerkt deze gegevens op dit moment handmatig en streeft ernaar om de gegevens begin 2020 weer automatisch te verwerken.

Vanwege de tijdelijke verstoring van de reguliere gegevensuitwisseling is er vermoedelijk in een beperkt aantal gevallen ten onrechte kinderbijslag verstrekt. De SVB verricht nader onderzoek naar deze gevallen. Daarnaast past de SVB het reguliere terugvorderingsbeleid toe in gevallen waarin

³ Een overeenkomst in de vorm van een internationaal verdrag dat de Nederlandse regering sluit met internationale organisaties die zich in Nederland vestigen.

ten onrechte kinderbijslag is verstrekt. Ik informeer de Tweede Kamer over de verdere afhandeling van deze zaak in de «stand van de uitvoering» brief in december.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
T. van Ark